

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Демьохін В. А.

магістрант

Науковий керівник: Фурашев В. М.

кандидат технічних наук,

старший науковий співробітник, доцент

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

У сучасних умовах серед пріоритетних напрямків державної інформаційної політики переважної більшості країн світу є формування сучасної системи охорони та захисту інформації [6, с. 99], спрямованої на мінімізацію неприпустимих ризиків, пов'язаних із потенційною можливістю нанесення збитку державі, суб'єктам господарювання усіх форм власності та громадянам у результаті незаконного отримання інформації та її несанкціонованого використання, тобто якісного та повного забезпечення безпеки інформації.

На сьогодні переважна більшість об'єму від загальних витоків і втрат інформаційних даних зумовлюються несанкціонованим її отриманням та використанням. Як вказують вчені М.В. Прокоф'єв та В.О. Хорошко, перш за все це стосується саме технічних каналів витoku інформації, у зв'язку із чим система технічного захисту інформації (надалі – СТЗІ) виступає у ролі важливого компоненту у загальній системі забезпечення охорони інформації, оскільки її головним призначенням є забезпечення своєчасного виявлення та нейтралізація потенційних загроз порушення конфіденційності, цілісності та доступності інформації, що має обмежений доступ та, що становить державний інформаційний ресурс, від можливого витoku через технічні канали [5, с. 9].

Відповідно до положень абзацу 3 статті 1 Закону України від 16 липня 2020 р. № 2657-ХІІ «Про інформацію», інформація є будь-якими відомостями та/або даними, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [4].

Аналізуючи сучасні проблеми захисту інформації, можна стверджувати про те, що їх можна умовно розподілити на чотири ключових групи:

- правові;
- нормативно-методичні;

- технічні;
- організаційні.

Розглянемо більш детально кожен із наведених груп у сфері захисту інформації.

1. Правові проблеми захисту інформації. На сьогодні в Україні науковці та спеціалісти у сфері інформаційних технологій вказують на недосконалість нормативно-правової бази у сфері технічного захисту інформації, а саме – наявність правових колізій, протиріч та неузгодженостей між законодавчими актами, відсутність норм щодо окремих питань та процесів у сфері захисту інформації тощо.

В результаті аналізу чинного законодавства України у сфері інформаційних відносин були виявлені наступні ключові правові проблеми захисту інформації:

- відсутність чіткої легальної регламентації прав та обов'язків учасників інформаційних відносин, у тому числі щодо захисту інформації із обмеженим доступом;

- відсутність чіткої нормативно-правової регламентації порядку та процедури встановлення права власності на інформацію, особливо такої, що була створена за допомогою використання технічних засобів (включно із засобами обчислювальної техніки);

- відсутність у чинному законодавстві чітких правових норм щодо визначення права особи на розпорядження інформацією про себе. Як зазначає А.В. Платоненко, на сьогодні в Україні здійснюються активні процеси накопичення особистих персональних даних у різних базах даних (банківські установи, бібліотеки, бази даних спецслужб тощо), обробка яких, як правило, здійснюється в автоматизованому порядку за допомогою використання обчислювальної техніки та хмарних технологій, у зв'язку із чим виникає низка потенційних загроз здійснення безконтрольного та/або навмисного поширення особистих персональних даних із вказаних баз без відома її власників технічними каналами [4, с. 129–130];

- відсутність чіткого визначення виду, типу, обсягу конфіденційної інформації (інформації з обмеженим доступом), до якої прийнято відносити інформацію для службового користування, комерційну, професійну. На сьогодні немає жодного нормативно-правового акту, в якому було б чітко встановлено процедури розмежування видів інформації, віднесення відомостей до того чи іншого виду інформації та зняття обмежень на інформацію.

Крім того, в чинному законодавстві відсутня правова регламентація прав, обов'язків та відповідальності суб'єктів інформаційних відносин щодо питань визначення категорії конфіденційної інформації, її використання та захисту.

2. Нормативно-методичні проблеми захисту інформації, – зводяться до того, що:

- по-перше, технічний захист інформації потребує наявності комплексної, функціонально повної системи документації, положення якої регламентували б всю низку етапів проведення заходів технічного захисту інформації (надалі – ТЗІ), а також весь життєвий цикл засобів ТЗІ [2, с. 115], тобто системи стандартів та нормативних документів у сфері технічного захисту інформації;

- по-друге, перед розробкою нормативної документації необхідним є виявлення та встановлення переліку потенційних загроз для інформації.

3. Технічні проблеми захисту інформації. Останніми роками нерідкими є повідомлення щодо здійснення несанкціонованого доступу до інформації з обмеженим доступом за допомогою використання засобів, принцип роботи яких зводиться до методів високочастотного нав'язування та оптичного зондування об'єктів (лазерні засоби розвідки) [1, с. 225]. Це продукує необхідність здійснення оцінювання інформативності та небезпеки таких технічних каналів витоку інформації з метою забезпечення подальшої можливості упередження та нейтралізації потенційних загроз витоку інформації через мережу Інтернет та іншими шляхами.

Сьогодні актуалізується питання необхідності створення засобів технічного захисту інформації із урахуванням останніх найсучасніших досягнень у сфері науки, техніки та технологій.

Основними технічними проблема захисту інформації є:

- низький рівень захищеності інформації;
- колізії у критеріях захищеності інформації;
- відсутність ефективних функціональних наборів апаратно-програмних засобів, які сприяють забезпеченню досягнення певного встановленого рівня захищеності інформації;

- відсутність спеціальних засобів електронно-обчислювальної техніки (ЕОТ) та операційних систем, які б гарантували та забезпечували найвищий рівень захищеності інформації [3, с. 136].

4. Організаційні проблеми захисту інформації, – зводяться до відсутності висококваліфікованих вузьких спеціалістів у сфері захисту

інформації та необхідності формування спеціалізованої системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців у галузі технічного захисту інформації. Дані проблеми зумовлені тим, що:

– по-перше, на сьогодні на території України спостерігається брак регіональних наукових шкіл у сфері ТЗІ – постійно діючі не здатні повноцінно забезпечити аналізовану галузь необхідною кількістю високопрофесійних фахівців, здійснити підвищення їх кваліфікації та перепідготовку одночасно із навчанням нового покоління спеціалістів даної сфери, а розвиток нових наукових шкіл у сфері ТЗІ не відбувається;

– по-друге, умови для забезпечення режиму інформаційної безпеки в країні, окремих її регіонах, серед суб'єктів господарювання та громадян є неналежними, у зв'язку із чим має місце постійна потенційна небезпека у витоку інформації через технічні канали.

Таким чином, основні проблеми захисту інформації умовно можна розподілити на чотири групи: правові; технічні; нормативно-методичні; та організаційні.

Література:

1. Базилевич В.В. Аналіз методів захисту від кіберзагроз в бездротових мережах стандарту IEEE 802.11. *Захист інформації*. 2017. Том 13. № 3. С. 222–227.

2. Дудикевич В.Б., Микитин Г.В., Ребець А.І., Мельник А.В. Безпроводні сенсорні мережі ZigBee, Wi-Fi та Bluetooth в кіберфізичних системах: Концепція «об'єкт–загроза–захист» на основі моделі OSI. *Система обробки інформації*. 2019. Випуск 2 (157). С. 114–120.

3. Огневюк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 21–25.

4. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (Дата звернення: 10.09.2020).

5. Прокоф'єв М., Хорошко В. Проблеми захисту інформації в Україні. *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту*.

6. Чернобай К.Ю., Грибков С.В. Аналіз та шляхи вирішення проблем захисту комерційних бездротових локальних мереж Wi-Fi. Lviv Polytechnic National University. 2017. № 17. С. 99–103.